

Владимиров Володимир Михайлович,
доктор філологічних наук, професор,
Інститут журналістики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Vladymyrov Volodymyr,
Doctor of Philology, Professor,
Institute of Journalism
Taras Shevchenko National University of Kyiv

УДК 007:070.1"312" (510)

Структура й основні положення сучасної китайської теорії журналістики

The Structure and Basic Principles of Modern Chinese Theory of Journalism

Стаття являє собою коментований переклад основних положень китайського підручника з теорії журналістики. Це є перша в українському журналістикознавстві наукова стаття про те, на яких теоретичних засадах базується світ засобів масової інформації однієї з найпотужніших держав світу, якими є погляди дослідників цієї країни на історію власних ЗМІ, як трактується ними методологічний складник сучасного китайського журналістикознавства. Для вибіркового перекладу обрано підручник, автор якого – відомий вчений і професор Фуданського університету (Шанхай, Китайська Народна Республіка) Лі Лянжун, один з найавторитетніших китайських журналістикознавців. У статті подаються цитати з найважливіших позицій китайської теорії журналістики, а в разі потреби погляди китайського автора піддано критичному коментуванню. Це зроблено у тих випадках, де виявилось явне незбігання поглядів теоретиків КНР з тими поглядами на сутність журналістики, її роль, завдання у сучасному демократичному суспільстві, які панують у вітчизняній та зарубіжній (англомовній) теорії. Викладено і прокоментовано історичні розвідки, від зародження китайських медіа до сучасного стану. Викладено й прокоментовано зміст основних розділів та глав книги. Стаття дає українському читачеві змогу вперше побачити, якими є панівні погляди, викладені провідним китайським теоретиком, на те, з чого складається і чим є сучасна теорія журналістики у цій країні, як там трактуються основні поняття, терміни цієї галузі соціальних комунікацій, якими є, на думку китайських колег, суспільні задачі, принципи, етичні норми, методи роботи журналістів у цій країні, а також у чому зміст реформ ЗМІ, розпочатих останніми роками у КНР. Стаття також допоможе українським науковцям, завдяки погляду з відстані, краще зрозуміти власні позиції та шляхи подальшого розвитку нашого журналістикознавства.

Ключові слова: Китай; теорія журналістики; структура теоретичної системи.

The article is an annotated translation of basic principles of the Chinese textbook on the theory of journalism. This is the first attempt in the Ukrainian journalistic studies to become involved in knowing what the media world of one of global superpowers is based on, what its theoretical foundations and the views of its researchers on the history of the Chinese media are, and how they interpret the methodological component of the modern Chinese journalism. The author of textbook is Li Lianrong, the scientist and professor of Fudan University (Shanghai, the People's Republic of China) who is one of the authority among the PRC's journalism elite. The article quotes the most important positions from the Chinese theory of journalism, and if necessary, it represents the critical commentaries to the views of the Chinese author. This is done in those cases when there is a clear contradiction between the views of the PRC's theorists with those views, which prevail in the Ukrainian and foreign (English-language) theories on the essence of journalism, its role and objectives in the modern democratic society.

There are a lot of historical facts from the origin of the Chinese media to their modern state that are described and commented in this article. The content of all sections and book chapters are also represented and commented. For the first time the article provides the Ukrainian readers with opportunity to acquaint themselves with prevailing views expressed by the prominent Chinese theorist as to development of the modern theory of journalism in this

country, the basic concepts interpreted in terms of the theory of social communications and the views of his Chinese colleagues as to social goals, principles, ethical standards, methods of journalists' work in this country as well as the content of media reforms launched in the PRC over the last years.

This article will also help the Ukrainian scholars to understand better from outside their own positions and the ways of further development of Ukrainian journalism studies.

Keywords: China; theory of journalism; structure of theoretical system.

Вступ. Цією статтею в українському журналістикознавстві розпочато знайомство з китайською теорією та практикою соціальної комунікації. Зроблено це у вигляді коментованого перекладу основних положень книги одного з найвідоміших китайських учених і викладачів – Лі Лянжуна. Китайські погляди нами порівнюються з українськими та західними (американськими та британськими), що дає змогу об'єктивно бачити відмінності між нашими моделями діяльності ЗМІ у сучасному суспільстві.

Мета публікації – ознайомити українських теоретиків журналістики зі структурою китайської теорії журналістики та її базовими положеннями. Відповідно, завдання статті – перекласти з китайської найважливіші фрагменти підручника; показати українському читачеві структуру й основні положення теорії журналістики, якою вона є у КНР нині; дати коментар до основних позицій там, де це є, на нашу думку, необхідне; порівняти погляди китайських колег на подібні проблеми із поглядами українських, американських, британських учених.

Методи дослідження, якими користувався автор – переклад з китайської (спрощеної), англійської та російської мов, виокремлення відмінностей між китайською, українською та західною теоріями журналістики; порівняльний аналіз окремих теоретичних положень науковців різних країн.

Результати дослідження. Книга за змістом є детально структурованим викладом основних положень історії, теорії та методології мас-медіа Китайської Народної Республіки. Китайською мовою видання називається 新闻学 导论. Дослівно у перекладі це означає: 新闻学 – навчання журналістиці, 导论 – початок, вступ).

Автор книжки – професор Лі Лянжун (у транскрипції пін'їнь – Li Liangrong) з Фуданського університету (Fudan University), Шанхай, КНР. Книга має в Amazon власну адресу [1]. Перекладів її немає, навіть англійською мовою.

Підтвердження статусу Лі Лянжуна як авторитетного вченого і відомого професора знаходимо у книзі британських дослідників китайських мас-медіа Джемса Ф. Скоттона та Уільяма Ф. Хечтена під промовистою назвою «Нові медіа для нового Китаю» [2].

За їхньою оцінкою, успіх і доля окремих китайських медіа, попри жорстку політику

центрального комуністичного керівництва країни, залежить переважно від спритності топ-менеджерів видань, станцій чи каналів. А це, зауважують британські дослідники, є нелегким завданням у такій країні з багатьма регіонами, різко відмінними за ступенем розвитку, за кліматичними умовами, оплатою праці – і все це в умовах стрімкого зростання, глибоких реформ та постійних кадрових перестановок.

Таким чином, можемо зробити висновок, що китайська модель формування світу мас-медіа різко відрізняється від радянської. У СРСР жорстка комуністична диктатура щодо преси, радіо і, особливо, телебачення супроводжувалася майже повним забезпеченням редакційних колективів усім необхідним, від фінансів до запасів паперу чи кіноплівки [3]. Подібно до радянського досвіду, від сталінського до брежнєвського періодів, преса, радіо та кінодокументалістика Німеччини від 1933 по 1945 роки так само були забезпечені всім, що необхідне для їх ефективного функціонування в умовах жорсткої диктатури. У сучасному Китаї такого повноцінного забезпечення немає, і про це розлого, відверто і детально пише у своїй книзі Лі Лянжун.

Обсяг підручника – 702 сторінки, що викликає повагу і передбачає справді фундаментальні підходи до вивчення матеріалу. При цьому слід зважати на те, що ємність китайського ієрогліфічного письма приблизно вдвічі більша від українського кириличного. Отже, якщо б перекласти текст Лі Лянжуна українською, видання могло б сягнути далеко за тисячу сторінок.

Власне, в електронному вигляді ознайомитися з цим виданням неможливо, його треба купити. Навіть у пропозиціях книжкових магазинів його немає, покупцям пропонується третє видання.

Автор підручника народився у січні 1946 р. в окрузі Чженхай, у приморській провінції Чжецзян. У 1968 р. закінчив Шанхайський Університет Фудань, факультет журналістики; у 1982 р. захистив диплом магістра, згодом доктора філософії (у Китаї одноступенева система вчених ступенів), викладав у кількох відомих університетах, обіймав високі академічні посади. Він є також визнаним авторитетом у сфері міжнародної комунікації, публікується у «Скопусі» та є співучасником розробки програми реформ китайських мас-медіа, які саме розгортаються нині у цій країні.

Книга відкривається передмовою до четвертого видання. Але основний її зміст викладено у чотирьох основних частинах:

- природа журналістики;
- вивчення журналістики та праці журналіста;
- домінуючі теорії світової журналістики;
- значення вивчення теорії новин.

Розділ 1 «Новини про події» присвячений розгляду змісту таких базових понять, як подія, комунікація, послання, новина. Українському читачеві буде цікаво дізнатися, що два ієрогліфи «комунікація» означають окремо «межа» і «переходити».

Глави цього розділу мають ознайомчий, оглядовий характер і не містять нічого особливо цікавого для українського читача: відмінності у трактуваннях усім зрозумілих понять мінімальні, тому ми скоротимо обсяг статті на їх цитуванні та коментарі.

Глава 1. «Феномен новин у демократичному суспільстві».

Глава 2. «Новини – питання виживання людства. Необхідність відображення реальності».

Глава 3. «Канали передавання новин».

Глава 4. «Виробництво газет, радіо, телебачення, нових медіа».

Розділ 2. «Новини». Тут у главах розглядаються основні характеристики новин, їх типи, складники кожного типу. Два види визначення новин. «Візьміть будь-яку свіжу газету, підрахуйте кількість новин, матимете версію – близько 20. Сяо Ван дивиться на газету, Чжан прийшов запитати: "Сьогодні які новини у газеті?". Сяо Ван кидає газету, каже: "Дивіться, довгий час новин немає. Газета – це не останні новини". Але ж є багато інших газет, є «Агентство Сінхуа» («Новий Китай» – прим. автора), він електронний, є «Reuters», хіба це не новини? То що, Сяо Ван відповів не так? Ні, його відповідь не була хибною. Така проблема в журналістиці і в повсякденному житті існує. Є два визначення новин, які йдуть пліч-о-пліч.

Перша: новини – це оперативне повідомлення про факти.

Друга: новинами є повідомлення про останні фактичні зміни.

Вони споріднені тим, що обидва щось відображають, про щось повідомляють».

Але далі за текстом іде ще одне розмежування, на нашу думку більш важливе.

Новини для китайської теорії журналістики – це, по-перше, звіт про подію або тенденцію, це лише і тільки повідомлення, воно виражає форму новин. Це схоже на правило п'яти дабл-ю: хто, що, де, коли і чому зробив подію.

Але Лі Лянжун вбачає у новині, по-друге, її зміст – це власне інформація, суть новини. Ці

два визначення є різними підходами до одного й того ж явища. Окремі випадки завжди мають різну конотацію та функцію. Газети дають часом до 20 версій того, що відбулося. Це позначається новинним визначенням 1. А коли ми говоримо, що в газеті є «одна частина новин», заснована на новинах 2, тобто не про події, а про тенденції, ми, разом з Сяо Ван (дослівно – «малий», аналог німецького Кляйнміхеля – В.В.), говоримо, що в цій газеті немає новин першого виду, які він там шукав і які могли б його зацікавити.

У розділі 3 досліджуються відносини між новинами та інформацією, публічність, громадська думка. На жаль, через малий обсяг статті не маємо змоги дослідити її текст, а розбіжності в інтерпретаціях відомих нам понять і термінів не такі глибокі, щоб приділяти їм тут увагу. Можна сказати, що в цілому це відповідає нашим поглядам, і залишимо цей матеріал для подальшого висвітлення.

Розділ 4 «Виникнення журналістики» містить для українського читача як багато відомого (у тій частині, де побіжно йдеться про виникнення і розвиток «західної» преси, але у її стосунках з мас-медіа Китаю), так і багато цілковито нового, невідомого. Скажімо, відомо про способи доставки новин в епоху імператора Цінь Ші Хуана (який почав масштабно будувати Велику Китайську Стіну), про широке застосування суден, що значно полегшило доставку новин. Далеко не всі у нас знають, що поряд із знаменитою стіною у цій країні існує ще й Великий Китайський Канал, споруда не менш древня та велична, яка була основною транспортною артерією Піднебесної. Нагадують події з історії Європи: передавання словесних новин, згодом – винайдення письма, особливо час, коли династія Цинь у Китаї почала використовувати перо, потім за Східної династії Хань Кай Лун було винайдено папір, а за династії Тан (VII ст. н.е.) – друкарську техніку для письма.

Розвиток засобів масової інформації зіграв, за оцінкою Лі Лянжуна, величезну роль у розвитку Китаю. Усний сигнал, як і в Європі, був замінений текстом. Однак тут є свої, далекосхідні відмінності. Доктор Е. Льобл, автор першого в Європі підручника з журналістики, зазначав, що у середньовічних країнах студенти університетів розносили новини, коли верталися додому на канікули, і навіть цирюльників було віднесено до протожурналістів, адже ті спочатку вислухували пліткування своїх клієнтів, а потім передавали наступним відвідувачам почуте [3]. Лі Лянжун вказує, що у середньовічному Китаї у готелях подорожні мали читати вірші і у такий спосіб поширювали і новини, і культуру. Такі три види засобів масової інформації вказані у підручнику,

«кожна з яких має свою мету, і всі вони не можуть бути відірвані один від одного».

Кожне покоління, резюмує автор, створювало власне комунікаційне середовище, яких з розвитком часів, ставало дедалі більше.

Особливу увагу він приділяє вдосконаленню конкретних форм, особливо в текстах.

Назви глав історичного розділу є, на нашу думку, достатньо красномовними:

Глава 1. «Пропагандистські новини древнього китайського суспільства».

Глава 2. «Західні газети – капіталістичні товари як продукт промисловості».

Глава 3. «Канали новинної діяльності».

Глава 4. «Друковані ЗМІ».

Глава 5. «Інтернет та нові медіа».

Глава 6. «Розвиток журналістики та її основний закон».

Глава 7. «Природа засобів масової інформації».

Глава 8. «Функції та ефективність журналістики».

Як бачимо, три останні глави містять у собі висновки з багатого історичного досвіду.

Наступна глава присвячена викладенню суті стосунків між журналістами й суспільством.

Глава 9. «ЗМІ та суспільство». Зміст цієї статті докорінно відрізняється від подібних глав у наших підручниках, а тому вимагає набагато більше місця для дослідження. Побіжно можна лише сказати, що тут можна побачити дивну суміш із базових комуністичних вимог до партійності преси (але з акцентом на необхідності виживання у ринкових умовах) і отримання щирої довіри від населення свого міста, провінції чи соціальної групи.

Після такої розмови, природно, виникає питання свободи преси. Йй присвячено велику окрему главу.

Глава 10. «Свобода преси та соціальний контроль». Тут викладено західний погляд на свободу преси, і зроблено це цілком коректно, зі знанням справи, а не лише шляхом відкидання усього «буржуазного», як це мало місце у Радянському Союзі. Контроль держави (партії) над ЗМІ є, на думку китайських колег, найголовнішою гарантією від появи на сторінках чи екранах і моніторах неправдивої, упередженої, шкідливої для суспільства інформації. Тут теоретик однозначно дистанціює себе і своїх китайських колег від західних стандартів.

Ось типові міркування з цього приводу:

«Що таке свобода преси? Є різні значення цього слова, але база їх більш-менш подібна. Свобода преси охоплює: свободу від дозволу видання газет та періодичних видань, тобто вам не потрібно подавати заявку на отримання ділової ліцензії чи

гарантії уряду. Фінанси політично та економічно не обмежені (або «не обумовлені» – прим. автора), і у кожного є його авторське право; воно не підлягає жодній формі попереднього перегляду і можна розміщати будь-які новини та будь-які коментарі (звичайно, в будь-якій країні існують практики, коли після розслідування вживаються необхідні заходи: газети та журнали не можуть вільно шкодити державі та суспільству). Свобода індивіда також полягає у вільному доступі до джерел новин – без обмежень. Коротко кажучи, свобода преси означає, що громадянин має право на опублікування матеріалів».

Досліджується детально становлення свободи преси у часи феодалізму (де вона заклала фундамент для буржуазії), при капіталізмі – коли «замість системи попереднього цензурування газет уряди всіх країн ухвалили закони проти підбурювання та проти наклепу. Такі закони реально приборкали подібні публікації, вони запобігають зловживанням свободою преси. Професор Лі цитує навіть великого європейського мислителя і прихильника свободи слова Дж. Мільтона, що свідчить і про обізнаність, і про неупередженість автора».

Він слушно підкреслює, що ця свобода не є ідеальна або абсолютна, але наголошує на взаємопов'язаності свободи і самореалізації.

«Тобто свобода тут повинна бути сформульована щоразу виходячи з конкретних політичних, економічних, соціальних умов, із соціального середовища, яке може забезпечити культура. З цього і випливає свобода преси». І далі йдуть такі твердження професора Лі: «Свобода необхідна в сучасному суспільстві», «Свобода – це велике гасло!», «Свобода преси належить людям».

Однак він висвітлює й інші виміри проблеми. «Свобода преси повинна контролюватися конкретним і наявним соціальним середовищем». Про те, хто має контролювати, йдеться розлого і детально. «Свобода преси набагато більше, ніж патентована преса, вона формує народні переконання, це і свобода думки, свобода обміну інформацією, особиста безцінна свобода». І тому, наголошує професор Лі, «у сучасному суспільстві справи глибоко залежать від засобів масової інформації. А вони часто, навмисне чи мимоволі, приховують та спотворюють речі. Така правда вводить в оману аудиторію, порушує право аудиторії знати, порушує честь особи в суспільстві і конфіденційність та багато іншого. З метою захисту різних прав громадян, а також для захисту інтересів країни ми повинні робити ефективний соціальний контроль над засобами масової інформації».

Автор стисло викладає зміст і дію законів про пресу у США, Великій Британії, Австралії, Новій Зеландії, Японії, Сінгапурі, Індії тощо. І

зауважує: «Незалежно від того, якої форми вони набувають, закони про новини повинні мати справу з одним, розв'язувати всі основні проблеми: це захист свободи преси, запобігання зловживання ЗМІ свободою преси, забезпечуючи тим самим національні та суспільні інтереси».

І дає настанову: «Не заперечуючи, заохочуйте засоби масової інформації до задоволення потреб суспільства, щоб сприяти національному розвитку».

Глава 11. «Системи оперування та управління новинами» розкриває, що через відмінні національні умови різні країни мають різні системи засобів масової інформації; окремі операційні системи мають різні моделі управління. Щодо управління медіа теорія розглядає не лише державне управління засобами масової інформації, а й макроконтроль засобів масової інформації. Також мова має йти про внутрішнє управління мікроуправління медіа-медіа».

Глава 12. «Діяльність засобів масової інформації». Перший, тобто головний, постулат має такий вигляд: «Журналістика призначена, перш за все, для ефективної роботи загальної соціальної системи». Порівняймо з вимогою № 1 підручника журналістики Б. Ковача та Т. Розенстейла [4], який витримав у США три видання і входить до топ 10 книг з журналістики, які слід прочитати.

Дослівно:

«The elements of journalism are:

* Journalism's first obligation is to the truth.

* Its first loyalty is to citizens...».

У перекладі:

«Складовими елементами журналістики є:

- перший обов'язок журналістики – це правда.

- його перша прихильність є до громадян...».

Стосовно ролі журналістів у «загальній соціальної системі», то у американських колег це йде п'ятим пунктом і звучить відсторонено стосовно влади, тобто соціальної системи: «It must serve as an independent monitor of power» – «Це має служити як незалежний спостерігач влади».

У Китаї вважають, що головне у відносинах суспільства і ЗМІ – інформаційна підтримка, ось що потрібно народу (в особі китайського керівництва) від преси, радіо, телебачення та інтернету у «спільній роботі зі здійснення китайської мрії».

Глава 13. «Аудиторія ЗМІ». Дуже цікавий фрагмент, з якого стає зрозумілим, наскільки відрізняється китайське суспільство від українського або західного. Не індивідуум і не громада, а родина є основою соціуму.

Глава 14. «Робочі принципи китайської журналістики». Вони розроблені детально, головна теза – вище благо і честь для журналіста в КНР – служити суспільству, а як це робити – вказано у

директивних документах ЦК КПК та має бути у душі кожного, хто працює у мас-медіа. Це співвідноситься з етичними нормами, розгляду яких присвячено окрему главу, і додаток «Етичний кодекс китайського журналіста».

Глава 15. «Вибір новин». Тут стверджується визнана у світі істина про те, що журналістика – це мистецтво вибору фактів. Для наших вітчизняних ЗМІ корисне нагадування, оскільки вони стали здебільшого інструментом поширення думок, оцінок, коментарів.

Глава 16. «Концепції новинних професійних практик». Журналістика, на думку автора, потрібна перш за все для ефективної роботи загальної соціальної системи. Це і є та інформаційна підтримка загальнонародної роботи зі здійснення «китайської мрії».

Окрема глава – «Професійна етика та досягнення у її розвитку». Професійні стандарти у КНР являють собою суміш комуністичних заповітів та вимог ринкової економіки. З огляду на сильний присмак комуністичної ідеології, професійні стандарти можуть бути нецікавими українському читачеві. Крім висновків професора Лі, до них можна було б долучити основні положення «Етичного кодексу китайських журналістів», який вміщений у цьому ж підручнику у вигляді «Додатка 1».

Глава 17. «Китайська реформа новин» – найцікавіша частина з усієї книги, оскільки саме тут фундаментальні положення комуністичної теорії починають вступати у суперечність з реаліями ринкових відносин, що у світі медіа проявляються так само, як і у сфері виробництва або інтернет-торгівлі. Ця тема настільки важлива, що вимагає для свого висвітлення окремої статті, що, сподіваємося, буде зроблено найближчим часом.

Джеймс Скоттон та Уїльям Хечнен вказують на основний тренд цієї китайської реформи, і зміст підручника професора Лі підтверджує адекватність цього «погляду збоку»: «Державна власність не означає стагнації на біржі, принаймні для тих китайських газетних груп, які є достатньо розумними та креативними, щоб балансувати між ідеологією та ринком». Як результат, вказують дослідники, лише п'ять газет або газетних груп є справді успішними у біржовій грі у Китаї та Гонконзі. Дві з них, а саме Чжецзян Дейлі Груп та Цзіефан Дейлі Груп, ще у 2007 р. були внесені до списку таких, які розвиваються найшвидше у китайській газетній індустрії [2].

Ця глава має дві підрозділи.

Підрозділ 1. «Крізь плин часу в тридцять чотири роки» (тобто від початку реформ Ден Сяопіна, від яких у КНР починають відраховувати історію стрімкого злету країни) містить у собі огляд поступових реформ китайських ЗМІ – спочатку неорганізованих, непродуманих, які

здійснювались або «згори», або «знизу», але з часом до їх авторів приходило розуміння того, що саме і як саме треба робити, щоб не закосніти у старокомуністичній балаканині, а змінюватися відповідно до нагальних потреб, сформульованих у директивних документах ЦК КПК, а ще більше – у економічних реаліях повсякденної боротьби на медіаринку за читача, слухача, глядача.

Підрозділ 2. «Основні характеристики реформи новин». Темі реформ у китайських медіа має бути присвячена окрема стаття, настільки це неоднозначні процеси, несхожі на те, як розвиваються українські ЗМІ. Тут слід наголосити, що такі реформи йдуть, вони реально наближають зміст, форми та методи діяльності китайські медіа до життя простих громадян, заміщаючи спадок із маоїстських гасел і «махання прапорами» на щирі розмови про повсякденні проблеми життя і розвитку, яких у цій країні не бракує. Західні дослідники сподіваються, це спричинить зрушення у масовій свідомості і відтак, можливо, і у політичних практиках цієї країни.

Певна річ, китайська теорія журналістики є розвиненою, розгалуженою, детально опрацьованою. У цій статті зроблено спробу лише першого знайомства з цією масою, зроблено ніби перший погляд на материк, що вириває з туману незнання. Сподіваємося на зацікавленість українського читача у цій темі, а тому плануємо продовжити переклад книги і її коментування.

Висновки. Українському читачеві вперше представлено переклад фрагментів китайського підручника з теорії журналістики професора Фуданського університету (Шанхай, Китайська Народна Республіка) Лі Лянжуна.

На підставі вивчення змісту перекладених з китайської основних фрагментів книги професора Лі Лянжуна та висвітлення структури цієї теорії, з'ясовано, що вона в основних структурних та змістовних моментах збігається і з українською теорією журналістики, як вона склалася від 1994 р. (перших публікацій з нової, некомуністичної теорії журналістики) до нашого часу, і з класичними світовими теоріями. Це свідчить про те, що китайська теорія журналістики певною мірою відійшла від старої, маоїстської теорії, яка ґрунтувалася на базі марксизму-ленінізму. Вплив ринкової економіки, дозволеної керівництвом КНР, лібералізував у певних межах і соціально-політичне життя, зокрема позначився і на трактуванні ролі, місця, можливостей і задач китайських мас-медіа у забезпеченні зростання Китаю як однієї з світових наддержав. У цьому сенсі відбувається зближення основних позицій китайської теорії журналістики зі світовими теоріями, актуальними сьогодні у розвинутих країнах. Хоча певні залишки комуністичної теорії, як і принципового ставлення до західних теорій журналістики як до таких, що не

відповідають китайським поглядам, залишаються. Викладення у тій послідовності, як це зроблено у Лі Лянжуна, основних положень цієї теорії, показало, що ця структура побудована логічно, змістовно довершеною, вона охоплює ті самі основні положення подібних теорій в Україні та у світі. Там, де розбіжності у положеннях різних теорій цього вимагали, дано порівняльний аналіз окремих позицій з цих положень із вітчизняними та західними поглядами з творів англійських авторів, які досі не перекладалися українською. До наукового обігу українського журналістичного навчання додано низку цитат з творів китайських та західних англійських науковців, результатом цього, сподіваємося, буде зростання наукового інтересу до теоретичних здобутків китайських колег і збагачення, у такий спосіб, вітчизняних історичних, теоретичних та методологічних надбань. Зроблене також дозволило окреслити перспективи подальшого дослідження основних положень китайської теорії журналістики, зокрема на напрямах розгляду підстав, директив та методів китайської реформи у сфері мас-медіа, а також принципів та етичних норм, які визнаються у китайській теорії журналістики.

Подяка. Автор висловлює щире подяку магістру філології Гао Мін Юе з Далянського університету іноземних мов (КНР), без її допомоги ця робота не була б виконана.

би масової комунікації не повинні дезінформувати та маніпулювати інформацією. Проте пропагандистські видання саме дезінформацію взяли собі на озброєння, формуючи вигідну для себе картину дійсності.

Справжня журналістика здатна протистояти руйнівному впливу «масової культури», розрахованої на нерозвинений, поверхневий смак, піклуватись про духовний розвиток особистості. Забезпечити це має якісна преса.

Список літератури

1. 目录. 新闻学 导论 // Amazon. URL : goo.gl/HZfrQC (дата звернення 18.01.18).
2. New media for a new China. Edited by James F. Scotton and William A. Hachnen. - Wiley-Blackwell Publication, Chichester, UK, 2010. URL : goo.gl/8rMaEN (дата звернення 18.01.18).
3. Владимирова В.М. Дни последние – дни первые. Эссе. Из истории журналистики. Киев : КСУ, 2009. 212 с.
4. B. Kovach, T. Rosensteel. Elements of Journalism : What Newspeople Should Know and the Public Should Expect, Completely Updated and Revised. URL : goo.gl/5vDau6

Надійшла до редколегії 19.01.2018

References

1. 目录. 新闻学 导论 (2016), Amazon.cn, available at: : goo.gl/HZfrQC (accessed 18.01.18).
2. . Scotton, J.F. & Hachnen W. A. (Ed.) (2010), New Media for a New China, Wiley-Blackwell Publication,

Chichester, UK, 256 p., available at: goo.gl/8rMaEN (accessed 18.01.18)

3. *Vladymyrov, V.M. (2009), The Last Days are the First Days. Essays. From the History of Journalism, KСУ, Kyiv, 212 p.*

4. *Kovach, B. & Rosensteel, T. (2007), The Elements*

of Journalism : What Newspeople Should Know and the Public Should Expect, Three Rivers Press; Revised, Updated edition, 288 p., available at: goo.gl/5vDau6

Submitted 19.01.2018

Владимиров В.М.

Структура и основные положения современной китайской теории журналистики

Статья представляет собой комментированный перевод основных положений китайского учебника по теории журналистики. Это первая в украинском журналистиковедении попытка приобщиться к знанию того, на каких теоретических основах базируется мир средств массовой информации одной из сверхдержав мира, каковы взгляды исследователей этой страны на историю собственных СМИ, как трактуется ими методологическая составляющая современного китайского журналистиковедения. Для выборочного перевода избран учебник, автор которого известный ученый и профессор Фуданьского университета (Шанхай, Китай) Ли Лянжун, авторитетный в КНР представитель элиты китайской теории журналистики. В статье подаются цитаты из важнейших позиций китайской теории журналистики, а в случае необходимости взгляды китайского автора подвергнуты критическому комментированию. Это сделано в тех случаях, где выявилось явное несовпадение взглядов теоретиков КНР с теми взглядами на сущность журналистики, ее роль, задачи в современном демократическом обществе, которые приняты в отечественной и зарубежной (англоязычной) теории. Изложены и прокомментированы исторические исследования, от зарождения китайских медиа к современному состоянию. Изложены и прокомментированы основные разделы и главы книги. Статья дает украинскому читателю возможность впервые увидеть, каковыми являются господствующие взгляды, изложенные выдающимся китайским теоретиком, на то, из чего состоит и чем является современная теория журналистики в этой стране, как там трактуются основные понятия, термины этой области теории социальных коммуникаций, каковы, по мнению китайских коллег, общественные задачи, принципы, нормы, методы работы журналистов в Китае, а также в чем смысл реформ СМИ, начатых в последние годы в КНР. Статья также поможет украинским ученым, благодаря взгляду со стороны, лучше понять свои позиции и пути дальнейшего развития нашего журналистиковедения.

Ключевые слова: Китай; теория журналистики; структура теоретической системы.

